

Joel qillqaqa Libru hinallata Laodiceapi qanchis punchawpa Adventista Iglesiata — Yupanqa Chunka Phisqayuq

Jeff Pippenger

2025-12-21

Yupay chunka pichqa

Niy rimani, Joel qillqap 1 ñiqi t'aqapi qallariyninpi tawa chusku versikulkuna ima nisqankuta allinta reqsinapaq, tawa miraykunapa unanchanwan qhipa para willakuypa t'inkisqanta entiendenayqa ancha importante kasqanta. Joelqa uvas chakra takiyta takin, ichaqa qallariy estrofanninqa pactopa profetiku t'inkisqanmi tawa miraykunawan.

Hinaspanmi Abramta nirqan: Cheqaqtapunin yachay, mirayniykikunaq mana paykunaq llaqtanpi hinaq huk allpapi waqcha runa hina kawsanqaku, chay runakunata servinqaku; paykunataq tawa pachak watak ñak'arichinqaku. Hinallataq chay naciontapas, pimakunatachus servinqaku, ñoqaqa juzgasaqmi; chaymanta qhipataq ancha achka imayuq hina llusqsimunqaku. Qamri taytaykikunaman hawka kawsaypi rinqanki; allin machu kaypi pampasqa kanki. Ichataq tawa miraypi kutimunqaku kayman; Amor runakunaq huchanqa manaraq hunt'asqachu kachkan. Génesis 15:13–16.

Kay pasajemi Moisespa kawsayninwan hunt'akusqa qhaway rimaymi. Joel qillqap qallariyninpi uvas chakramanta takiyta qallarispas tawa miraykunapi aswan-aswan hatun chinkachiyta nisqanwan rimaspa, Joel qillqata proféticopi tawañiqin, qhipa miraywan tupachin. Chay mirayqa Pedropa “akllasqa mirayninmi”, paykunaqa tutayaymanta waqyapusqa kanku Paypa “admirable k'anchayninman”. Paykunaqa huak qatiqnin mirayninkuwan tupachisqa kanku, mach'aqwaykunapa miraynin hina rikuchisqa. Chay tawañiqin, qhipa mirayqa Juanwan sut'inchasqa kashan, payqa pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa unanchaqninmi, paykunaqa “waqyapusqa, akllasqa, hinallataq cheqaq kanku”.

9/11 nisqapi waqyachasqa, Chawpi Tuta Qapariypi akllasqa, hinaspa domingo kamachiy sasachakuypi cheqaq kaspas, imaynachus Levitakuna cheqaq karqanku Aaronpa hinaspa Jeroboampa quri becerro nisqakunata hatarichisqan kutipi. Malakías kimsa nisqapi qolqeta hina ch'uyanchasqa almaskunaqa Levitakunan, Chawpi Tuta Qapariy willakuypi akllasqa, imaraykuchus sellakuyqa hunt'akun Santo Espíritu paqarichisqanwan, hinaspa paywan.

Ñawpaq artikulopi Moisespa historianninqa wakin siq'ikuna rikuchirqanchik; paytan Hermana White sut'inchas Biblia profeciapa alpha-nin kasqanta, profetasmantaqa Cristo-wanmi t'inkikun, payqa Biblia profeciapa omega-ninmi. Moisesqa cimientopa ruminqa, Cristotaq tukuchiq umalliq rumimi. Iskayllankupas huchamanta qispichisqapa unanchakuna kanku, imaynachus Moiseswan Egipto-manta qispichisqa kasqanpi rikuchisqa hina. Chaywanpas, Moisespa makinwan Diospa atiyinpa llaqa rikurichikuykuna ruwakusqankutaqa anchata atiparqan, maypachachus Cristo achkakunawan pactota huk semanapaq takyachirqan. Moisesqa alpha-mi, Cristotaq omega-mi;

omegaqa “22” yupaymi, alpha-taq “1” yupaymi.

Moisés manta rimanakusqanta qhawaspachik, tarinchik paypa profetakuq qhispichisqan yaku ukhupi churakusqanta. Paqariyninpi Nilo mayumanta qhispisqanmanta, Noé arca ukhupi kasqanta rikuchirqan. Puka Lamar Qucha nisqapi bautismonqa Noéwan, hinaspa arca ukhupi pusaq runakunawan tupayan; chaymantaqa Josuépa Jordan mayupi bautismonwan tupayan, chay kikillan kitipi Cristopas kutichispa rurarkan. Moisespa testimoniunqa Nilo mayupi qhispichiymanta qallarin, Jordan mayupa patankunapitaq tukukun. Cristopa bautismonqa karqan paypa hawichasqa kaynin, kimsa wata chawpiwan witness kashanpaq, wañuyninman chayanankama; chayqa qallariyninpi paypa bautismonpi rikuchisqa karqan. Kawsarimuyninpiqa wakin sut'u unu ch'iqchikuna karqan, Pentecostés p'unchaypi hunt'asqa t'aqakuykama.

Diospa runasimiman ruwasqan tratonqa Noéwanmi qallarin, hinaspa Abrahamwan akllasqa llaqtapaq ruwasqan tratonqa Moiséswanmi hunt'akun. Moisés, alfa nisqa, Jesús omega nisqatan rikch'achirqan; paymi hamuspa “achkakunawan” tratota takyachirqan, manam huk akllasqa llaqtallawanchu. Cristo-pa rikch'aynin hina, Moiséspa paqarisqanqa Noéman qusqa tratowanmi tupakun, maypichus k'uychi tukuq runakunapaq señalan karqan. Chay hinallataqmi Moisésqa akllasqa llaqtaman qusqa tratowanpas tupakun, maypichus circuncisión akllasqa runakunapaq señalan karqan. Moiséspa tratado ruwanankunaqa “achkakunawan” karqan, manam huk akllasqa llaqtallawanqa. Mana chayna kaptinqa, manam sapa kuti ch'iqnisqa miray achka runakunawan ñak'arichisqa kanmanchu karqan.

Moisespa kawsayninpi rikuchisqa llapa imaymana “qispichiy unukuna” chawpinpi, Jordán mayupi Betábara llaqtapi bautizakuyqa, Ñawpa Israelpa Sumaq Hallp'api pactopi historianta qallariyninta, Cristoq achkakunawan pactota takyachisqan semanapi, chay historiapa tukukuyninwan tinkuchin. Cristopa bautizakuyninqa ñawpa Israelpa bautizakuyninwan tupaqchasqa kachkan, iskaynin historiakunañataq kawsarimpuyninmanta rimanku, pisi para sut'ukunata samayninwan pukllasqanpi, pichqa chunka punchaw qhepaman Pentecostéspe achka tamya paramuna manaraq chayamushaptin. Moises manta Cristokama alfa omega hunt'asqa siq'iqqa qispichiy unukunapi llapanta rikuchisqa kachkan.

Kay discipulonkuna yachachisqanpi, Jesusqa rikhuchirqan Ñawpaq Testamentopa ancha importansiyanta Paypa misionninpaq testigo hina. Kunan p'unchaykunapi achka sutinchakuq cristianokunaqa Ñawpaq Testamentota wijch'uykunku, manaña ima allinpaq kasqanta nispa. Ichaqa chayqa mana Cristopa yachachisqanchu. Chaytaqa ancha altochanmi, huk kuti nispa: “Sichus mana Moiesta ni profetakunata uyariykunkuchu, huk wañusqamanta kawsarimuqtinpas mana convencisqachu kanqaku.” Lucas 16:31.

“Cristopa siminmi patriarcakunawan profetakunawan rimarin, Adampa p'unchaykunamanta pacha tiempoq tukukuynin rikch'aykama. Qispichiqqa Antiguo Testamento-pi musuq Testamento-pi hinallataq sut'inchasqa rikuchikun. Profético ñawpa p'unchaykunamanta k'anchaymi Cristopa kawsayninta, hinaspa Musuq Testamento yachachikuyninkunatapapas sut'i kaywan sumaq kaywan rikuchin. Cristopa milagronkunaqa Paypa divinidadninpa huk prueba kanku; ichaqa aswan kallpayoq prueba, Payqa kay pacha Redentornin kasqanmanta, tarikun Antiguo Testamento profeciakunata Musuq Testamento historiankuwan tupachispam.” The

Desire of Ages, 799.

Joel qillqap willakuykunamanta rimakuq qillqakunapiqa, “Machu Testamentopa profecíankunata Musuq Testamentopa historianninta” kikinhaspam rikuchkarqanchik, chay hinallataq kunan p’unchawkunapi espiritual Israelpa historiantapas. Machu icha Musuq Testamento kaptinpas, utaq 1798 watapi qallariq kimsa angelkunapa historia kaptinpas, llapan chay línea-kunaqa “Cristopa simin” hina rikuchisqa kanku. Bibliapa qillqasqa testimoniunpas, Profecía Espirituypa testimoniunpas, Cristopa siminmi; Cristopa simintaq, Diospa Rimaynin kaqpa siminmi.

Diospa Siminpa “kunka”, qillqasqa Siminpi rikuchisqa kachkasqan hina, Diospa willakuyninmi. Qhipa p’unchaykunapi willakuyninqa qhipa para willakuymi, chaymi ñawpaq parawan, chaymanta ñawpaq hinaspa qhipa parawan kуска kasqanta apamun, Joel nisqanman hina.

Juan, Apocalipsis qillqap, pachak tawa chunka tawa waranqa runakunata rikch’arin, paykuna ñawpa ñankunaman kutimuqkuna kasqankurayku; imaraykuchus pay qhepanta huk “kunkata” uyarin. Qhepapi kaq “kunka”qa Cristop kunkanmi, “Adanpa p’unchawninkunamanta” qallarispas ñawpaqman.

Hinaspataqmi noqaawanwan rimarqanta qhawanaypaq. Hinaspataq kutirispas qhawarirqani qanchis qurimanta kandelabrokunata. Apocalipsis 1:12.

Kay versículoqa capítulo hukpi chinkachiyta rikuchin, ñawpaq versículukama Juanqa Patmos sutiyaq islapin karqan; ichaqa versículo chunka iskayniyuqpi kutirin, hinaspataq chaymanta pacha Juanqa Hanaq Pachapi Santuariopi kashan. Kutiriptinqa chaynata ruwan, imaraykuchus versículo chunkapi qhepanta huk vozta uyarirqan.

Señorpa p’unchayninpi Espiritu-pi karqani, hinaspan qhep’aymanta uyari-rqani hatun qaparita, trompetapa hina, nispa: Ñuqam kani Alfa hinallataq Omega, ñawpaq kaq hinallataq qhipa kaq; hinaspa, imatachus rikunki, chayta qillqay huk libropi, hinaspataq kachay Asia llaqtapi qanchis iglesiakunaman: Éfeso-man, Esmirna-man, Pérgamo-man, Tiatira-man, Sardis-man, Filadelfia-man, Laodicea-manpas. Apocalipsis 1:10, 11.

Juanqa rikch’akunakunata sut’incham, paykuna qhepanmanta Cristo-pa rimayninta uyariqkuna. Payqa Jeremías-pa waqra waqyaynin willakuyninta uyarin, machu ñankunaman kutirinapaq, mana allinkuna mana puriyta munasqanku ñankunaman, hinallataq mana uyariyta munasqanku waqra waqyayninman qhawariyninta. Juanqa uyarisqa, chay qhepanmanta rimaytaq kikinmanta reqsichikurqan Alpha y Omega nispa—machu ñanwan kуска musuq ñanta rikuchiq Sapaqta.

Qanchis k’anchachinakunapa chawpinpiqa rikurqani runapa Churin hina kasqanta, chakin kama p’achawan p’achallisqa, quri chumpiwan ñuñunkuna muyuriqpi chumpisqa. Umanpas, chukchanpas millwa hina yuraq karqan, rit’i hina yuraq; ñawinkunataq nina rawray hina karqan. Chakinpas sumaq antam hina karqan, hinaña hornopi ruphasqa kaptin; rimaynintaq achka unuysikunaq qaparaynin hina karqan. Paqpa alliq makinpi qanchis qoyllurkuna karqan; siminmantataq llusqirqan iskay filuyuq, k’itu espada; uyantaq inti kallpanpi lliphipisqan hina karqan. Apocalipsis 1:13–16.

Chunka iskay chunka iskayniyuq versículopi Juan kutirispán Cristomanta huk rikch'ayta rikun, chaytaqa Hermana White sut'inchán Danielpa Cristomanta rikch'asqanwan kikin kasqanta, chaymi Isaías, Jeremías, Ezequiel hinallataq Pablo rikusqankupas karqan.

Sinqa munaywanmi suyaykuni Pentecostés p'unchaypi pasasqakuna yapay rurasqa kanankuta, chay kutipi kasqanmanta aswan hatun kallpawan. Juan nin: “Huk angelta ricurqani hanaq pachamanta uraykamusqanta, hatun kallpayuqta; kay pachataq k'ancharirqan hatun k'anchayninwan.” Hinaspan, Pentecostés pacha hina, runakuna uyaringaku cheqaq kayta paykunaman rimarisqata, sapa runa kikin siminpi.

“Diosqa atinman musuq kawsayta samanachiyta atin, payta cheqaq sonqowan serviqkunaqman [Adán hinallataq Ezequielpa tullukunapa pampan], hinaspataq altarmanta kawsay nina rawratawan simikunata llamk'ayta atin [Isaías], chaymanta paykunapa paypa yupaychayninwan allin rimayniyuq kanankupaq. Waranqa kunan simikunapa Diospa Simiyninpa musphay atipana cheqaqkuna rimarinankupaq kallpachisqa kanqaku. Qhapaqlla rimay atisqa simi paskarisqa kanqa [Isaíaspa huk simi], manchakuqkunataq kallpachasqa kanqaku cheqaq kaymanta sinchi testimonio qospa. Señor yanapaychun llaqtanta alma templonta llapa qhellichakuymanta pichayta [Malaquíaspas lewitakuna], hinaspataq paywan hinallataq ancha qayllapi tinkisqa kayta waqaychanankupaq, chay hina qhepa para jallp'amusqanmanta chaskiqkuna kanankupaq.” Review and Herald, July 20, 1886.

Kay rikuchiyta yuyaychkanchikqa Cristopa siminpa nisqanta hinallataq willakun. Juan kutirispán Cristopa siminta uyarín, chayqa “achka yakukunapa” t'akyaqnin hinam. Cristopa simin runakunawan utaq akllasqa llaqtawan rimanakuynta rimaptinqa, chayqa achka yakukunawanmi tupachisqa kachkan. Daniel qanchis kapitulumanta isqon kapitulokama willakuyqa 1798 watapim kicharisqa karqa, chaymantataq 1989 watapim Daniel chunka kapitulumanta chunka iskayniyuq kapitulokama willakuy kicharisqa karqa. 1798 wataqa Ulay mayupa siminwanmi tupachisqa kachkan, 1989 watataq Hiddekel mayupa siminmi.

“Diosmanta Daniel chaskisqa k'anchayqa, aswanqa kay qhipa p'unchaykunapaqmi qosqa karqa. Ulai hinaspa Hiddekel mayukunapa patankunapi, Shinar suyupi hatun mayukuna kasqankupi, pay rikusqan musquykunapa kunanmi hunt'akuy rikhurichkan; llapa willasqa ruwaykunapas utqayllam pasaq kanqa.” Testimonies to Ministers, 112.

Mayu Jordánqa alpha pactopa historiamanta omega pactopa historiaman ñawpaq Israelpa t'inkisqanmi. “Jordán” sutiyaqa “uraykamuq” ninanmi, hinaspataq Cristota “hatun uraykamuqta” rikuchin.

Kay yuyayqa qankunapi kachun, mayqinchus Cristo Jesuspipas karqa chay: Payqa Diospa rikchayninpi kashaspapas, Dioswan kikin kasqanta mana suwakuy hina yuyarqarachu; aswanpas kikinta mana imapaqpas reqsichispa, uywaypa rikchayninta hap'ikuspa, runakuna hina rikurirqa. Runapa rikchayninpi tarikuspataq, kikinta urayachikurqa, wañuykama kasukuq tukuspa, arí, chakatasqa wañuykama. Filipenses 2:5–9.

Mayu Jordán nisqaqa Cristotam rikuchin, “hatun uraykamuqta”; hinaspa Jordánqa T'ayta Diospa akllasqa llaqtanpa historiankunapi alfa-manta omega-kama tinkuchiymi, paykunaman huk uva

chakra waqaychanankupaq qosqa kaptin. Moisésqa qespichiy unuyninqa Cristopa rimaynintam rikuchin, mayqinchus uyarikusqa kanman huk alma kutiriyta munaspalla, “qhepankumanta rimamuq simita” uyarinankupaq; chaymanta uyarisqankuqa—achka unuyqa rimayninmi kanman. Noépa unu pachakutiymanta Jerusalén llaqtapa thuñisqa kayninman 70 d.C. watapi, qespichiy unuymi Diospa pacto llaqtanpaq ñanrikuchiq señalninkuna hina churakunku. Chay señalkunaqa Diospa qhipa pacto llaqtanpa ukhu historiantam rikuchin, pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa. Jordán mayuta quq unuqa qallarín Hermón urqkunapi tantakusqa chhichimanta hinaspa rit’imanta, chay urqkunapa Jordán mayupa umalliq unuyninkunam kanku.

Davidpa gradokunapa taki salmo. Qhawariy, imay allin, imay kusiqa wawqekuna hukllachasqa kawsayninkupi kуска tiyakusqanku! Chayqa umapi chaninnaq aceite hina, sunkhapaq uraykamusqa, Aarónpa sunkhanmanpas uraykamusqa: p’achankunapa patankamapas uraykamusqa; Hermón urqupa chhullin hina, Sion urqkunaman uraykamusqa chhulli hina: chaypim Señorqa saminchayta kamachirqan, wiñaypaq kawsaytawan. Salmos 133:1–3.

Chay yakukunapas Panpa mach’ay qututa runan, ukhaman hatun ukhu qututa, mach’ay ukhupi churakusqa, Daniel 11:13–15 nisqapi Paniumpi, hinaspa Pedroq p’unchayninkunapi Cesarea de Filipos nisqapi. Jordán mayu paqarin yakuñiqikunapas Panpa mach’ay qutu satanicota runan. Achka yakukunapa rimaynin reqsichinmi Cristowan Satanaswan hatun ch’aqwayqa Hermón urqkunapa alto moqokunapi qallarisqanta.

Hinallataqmi niykiki: Qamqa kanki Pedro, kay rumi patapitaq Iglesiayta hatarichisqa; ukat Hellopa punkunkunapas mana atipayta atinqachu. Mateo 16:18.

“Hermón” sutiypa nin “sagrado, consagrado, dedicado, utaq sapaqchasqa” nispanmi, hanaq pacha unanchayninmi, llapa unu paqarinan, hinallataq hatun ch’aqwaypa qallariyninpas, imaynachus “uku pacha punkukuna” nisqawan rikuchisqa, chay sutitaq Jesús churarqan Panpa mach’ayman, Cesarea Filipopi kashaspa. Chaypi Simón Barjonaq sutin tikrasqa karqan Pedro nisqaman. Simón nin “uyariq” nisqanmi, Barjonaqtaq nin “palomaq churin” nisqanmi. Simónqa almaq unanchaynin karqan, paymi uyariqan Jesúsqa bautismonpa willakuyninta, chaytaq Santo Espíritu paloma hina kasqanwan rikuchirqan. Cristoq bautismonpa willakuyninta uyariq hina, Pedroqa tikrasqa karqan, 144,000 nisqakunata rikuchispa. Pedroqa Paniopi kashaspa sellasqa karqan, chaytaq Daniel once qillqapi chunka kimsayoqmanta chunka pichqayoqkamata versículokunam.

Hermón urqkunapa yakuyninmanta, Jordán mayu, Cristo-pa unanchaqnin hina—hatun urayman uraykuq—viajeninta Tucusqa Qucha-pi tukuchin. Hanaq Pacha-manta, maypim kawsaypa chhullin paqarin, Cristoqa uraykamurqa chakatanapi wañuyman, Tucusqa Qucha-wan unanchasqa. Tucusqa Qucha-pataqa kay pachapi aswan ukhupi rikuchisqa allpa-pata kan. Jordán mayuqa, uraykamuq mayu, kay pachapi aswan ukhupi kaq yaku-pata-man uraykun, hinaqtinmi Cristoqa chakatanapi wañuyninman uraykamurqa. Kawsay yaku-manta wañuy yaku-kama, Jordán Mayuqa Cristo-pa hanaq pachamanta chakata-kama uraykamuyninta reqsichin.

Bibliaq willakuyninpa ancha importaqa temankuna yakuwanmi tupanakunku, hinaspa Bibliaq willakuyninqa Cristoq siminmi, maychus achka yakukunapa simin hina kasqan. Babiloniapa pampachakuq warmiqa achka yakukunapa patanpim tiyaykun, hinaspa Eufrates mayupa

yakunkunaqa chakichisqa kanku inti lloqsimuq reykunapa ñanninta waqaychanapaq, hinaspa qhatuqkuna hinaspa reykuna karullamanta sayarispanku waqaychanku, imaraykuchus Tarsispa barconkuna lamar qochakunapa chawpinpi chinkachisqa kanku, hinaspa wañuypa rimanakuynin, maytataq Efrainpa machasqa runakuna llullakuykunapa uranman pakakuspa chaskirqanku, chayqa anulachisqan kachkan papal dominiku kamachikuypa llumpay atipaypaq unu lloqsimuyninwan.

Pani White “Sinarpa hatun mayukunata” nispa rimachkaptinqa, Tigris hinaspa Éufrates mayukunamanta rimashan. Chay yakuqakunataqa Edén huertakama kutichispa reqsisunman, maypichus Edénmanta lloqsimuq kimsay hinaspa tawañiqin mayukuna kanku.

Kimsañiqin mayuqa Hiddekel sutinmi; chaymi Asiriapa inti lloqsimuyninman riq. Tawañiqin mayutaq Éufrates sutiuyuqmi. Génesis 2:14.

Hiddekelqa Tigris mayu karqan, hinaspataqmi Éufratespas Éufrates karqan, ichaqa kunan pacha historiadorkunap hinallataq teólogokunap mana chaypi acuerdopi kasqankurayku. Paykunap sinchita rimanku Ulaiqa mana hatun mayu kasqanta, aswanpas Persia llaqtapi runa rurashqan yaku purichina kasqanta, mana Shinarpi kasqanta. Chayllataq runa autoridadkunap reqsichinku Shinarwan tinkisqa ancha reqsisqa iskay mayullam Tigriswan Éufrateswan kasqanta, profetisapas nin Ulaiwan Hiddekelwanqa “Shinarpa hatun mayunkuna” kasqankuta.

Unanchaj warmi-profetisap rimayninkuna yaku willakuymanta kunan p’unchay yachaqkunap contranmi kachkan, ñawpaq yachaqkunap hinallataq—Noéq yaku willakuyninta contrachasqankuta hina. Yachachisqa kanchik iskay mayu-kunap nisqa iskay rikuykunap hunt’akuy ruwasqa kasqankumanta; chayrayku, tukuy imapas chay iskay rikuykunapi nisqa, “Sinarpa iskay hatun mayunkuna” qosqanwan rikuchisqa, manaña unaymanta pasañanpaqmi kachkan. Chay mayukunawan tinkisqa willakuyqa Cristoq siminmi, paypa siminqa achka yaku hina kasqanrayku. Tigriswan Éufrateswanqa hatun profetiku yachachiya rikuchinku, hinaspa paykunap testimoniunqa alfa Moisés sut’ichasqan pactowanmi tinkin, chaylla pactotaq omega Cristo takyachirqan.

Profecíapi, Tigris mayuqa Asiriata sut’inchán, Éufrates mayutaq Babiloniata. Kay tinkuypi, paykunap iskay atiyiniyuq kamachiqkunap kanku, Jeremíaspa leonkunahina rikuchisqan, ñawpaqta hanaq suyuta, chaymanta qhepaman uray suyutapas prisionman apaqkunap.

Israelqa ch’iqikachasqa ovejami; leonkunap qarqusqanku. Ñawpaqta Asiriapap reyninmi mikurqusqa; qhipamanri kay Babiloniapap reynin Nabucadrezzarmi tullunkunata p’akisqa. Jeremías 50:17.

Asiriawan Babiloniawan iskayninkuqa Israelpap mayqin suyuntapas hukninman hina churasqa awqakunap karqanku, chayrayku llullakuywan ruwaq hanaq llaqtapap reyninpa—papal atiyinpa—rikch’ayninmi kanku. Aswan sut’inchaspap nispaqa, iskaynin atiyininkunap huklla kawsay-saphiymanpap llusqispa, kaqla siyasiy hinaspa diniy yachaykunap rurayman apaq karqanku; ichaqa Asiriap siyasiy ruwanakuy-nisqanqa estadopa apaykachayninta aswan kallpachasqa karqa, Babiloniaqtaq iglesia apaykachayninta aswan kallpachasqa karqa, may sumaq rijch’akuspa. Pagano Roma hinaspa papal Romaqap wakin patapiqa kikiñanmi kanku; ichaqa pagano Romaqap

estadopa apaykachayninta rikuchin, papal Romaqataq iglesia apaykachayninta. Asiriaqa, Babiloniawan profetay simipi tupanakuspa, estadopa apaykachaynin suyu karqa; chaymanta qhipataq Babilonia hamurqa, kaqla atiy kayninta apamuspa, ichaqa iglesia apaykachayninta aswan kallpachaspa. Asiriaqa pagano Romata rikuchirqa, Babiloniaqataq papal Romata rikuchin. Kay tawa atiyninkunapas Diospa santuariunta hinaspa ejercitonta saruchirqanku. Asiriaqa Tigris mayuwan tupa, Babiloniaqataq Éufrates mayuwan. Kayqa Apocalipsis libropi Éufrates mayupa ch'aqichisqa kayninwan allinmi tinkun, inti lloqsimuymanta reykunapa ñanninta waqichanapaq, Cirospa rurasqanwan rikch'akuspa, paymi Éufrates mayuta huklawman muyuchispa Babiloniata urmachirqa. Babiloniaqa Éufratesmi; Asiriaqataq Tigrismi.

Profecíapi reypi, chinchay kaq reyqa inti punchaw kamachiy sasachakuy pachapi kay pacha llapanta atipan, hinaspataq urman; ichaqa chay atipayqa achka kuti huk llumpay atipaq unu lloqsimuypi hinam rikuchisqa. Chinchay kaq reypa willakuyninqa, Asiriamanta Babiloniamantawan rikuchisqa kaspas, mayukunawanmi unanchasqa; imaraykuchus chay willakuyqa achka yakukunapa rimayninwanmi willasqa.

Iskay mayu ukhupi hallp'a sutichasqa Mesopotamia nispas, chayqa nin “iskay mayu ukhupi hallp'a”. Chay iskay mayuqakuna representan Diospa llamk'achisqa ch'inchay llaqta atiyta, paypa apostata llaqtanta castigaspa, preso apasqa dispersiónman churaspa. Achka unukunaq rimayninmanta huk tributario mayuchaqa tarikun “Padanaram” sutipi, chayqa Qelqakunapi chunka kuti llapa referisqa. Ñawpaq kaq rimarisqanqa pacto nisqawan kusha kashan, imaraykuchus reqsichin Rebecapa yawar sapinkunata, Isaacpa warmi. Chay versículoqa nin:

Isaacqa tawa chunka watayuq kashaspa Rebecata warminpaq hap'irqa, Payqa karqa Betuel sirio runapa ususin, Padan-aram llaqtamanta, Laban sirio runapa panin.

Tawa chunka watakuna tukukuyninqa Moisespa kimsa testigonkuna patapi rikuchisqa kashan Kadeshman pusananpaq, 1863 wataman hinallataq domingo kamachiman. Isaacpa kasarakuypa huk pactopa kasarakuymis, mayqinchus rikch'achin Cristopa kasarakuysqanta pachak tawachunka tawa waranqa runakunawan domingo kamachipi; chayqa 1863 watam, chayqa Kadeshmi, chayqa huk chunka tawa watayuq pactopa historiapa tukukuyninmi. Rebecapa huk sirio runapa ususin karqa, hinallataq Laban sirio runapa ñañan karqa, (paymi pactopa historiapa hamuq mirayninpi Isaacpa churin Jacobwan huk pactota p'akirqa.)

Betuel sutiyqa nin: “chusaq kaypa wasi” utaq “chusaqyachiqpa wasi”, chayrayku Rebecapa “chusaqyachiqpa wasinmanta” ususim karqa. Siria sutiyqa nin: hanaq allpa, pampapata; Padan-aram sutiyqataq Mesopotamia nispas, ichaqa chawpi allpa nispapas reqsichin. Rebecapa siriokunapa yawar mirayninmanta karqa; paykunapa Mesopotamiamanta hamuqkuna karqaku, chay chawpi hanaq allpamanta, “Asiriapa Tigris mayu”wan “Babiloniapa Éufrates mayu”wan chawpinpi kaq allpamanta. Chaykunam siqikunata rikch'achinku, Señorpa hap'isqa siqikuna, paypa apostata ovejankunata chinkachinankupaq mast'arqanku. Chusaqyachiqkunapa wasinqa Diospa wasinwan hukllachasqa karqa Isaacwan Rebecawan kasarakuysqankupi. Mana yanqallachu Padan-arampa ñawpaq rimanakuyninpi, kay iskay mayukuna, profetapa hanaq suyu reyninta rikch'achiqkuna, hinaspapas lloqsimuq unu mayu hina rikurichisqa kaqta, qallariypi Génesis 25:20

nisqapi rimarisqanmanta.

Ch'inniqaq wasipa tupaqnin Diospa pacton llaqtanwan rikurimuyta qatiparin, Jacob Esaumanta aygekaptin, tío Labanpa wasinman chayaptin, chaypi iskay pachakuna 2520 p'unchaykunata sirvispa qatiq pactopi qhari-warmi kasarakuyla tarinampaq. Huk kasarakuyla tukukun Israelpa hanaq law reino ch'iqikachisqa kachkaptin, hukñataq kasarakuyla tukukun uray law reino ch'iqikachisqa kachkaptin. Chay iskaynin reinospa sapaq ch'iqikachisqa pacha tukukuynin 1798 watapi hinaspa 1844 watapi tukukuptin, Jacobpa iskay pachakuna 2520 p'unchaykuna llamk'asqan kasarakuyla hunt'akusqa karqan, qasillayuy runa kasarakuylan hamuptin 1844 wata, octubre killapa 22 punchawninpi.

¿Cristochu chayqa Leatachu casarakurqan, mayqen sutinqa “sayk'usqa hinaspa utqaylla pisi kallpayuq” nin, icha Racheltachu casarakurqan, mayqen sutinqa “allin puriq” nin? Lea wan Rachelqa iskay kastakuna puriq doncellakunata rikuchinku: huk doncellaqa “sayk'un” nisqa, huk doncellaqa “allinta purin” Jacobwan casarakunankupaq ñanpi, 22 de octubre de 1844 p'unchawpi.

“Qhipankuta ñan qallariyninpi huk k'anchayta qhipankupi sayachisqa karqan, chaymanta huk angel niwarqan chayqa ‘chawpi tuta waqyay’ kasqanta. Kay k'anchayqa tukuyin ñanpi k'ancharqan, hinaspa chakinkunapaq k'anchayta qorqan, ama mitk'anankupaq.”

“Sichus ñawinkuta Jesusllapi churakuspa qhawarirqanku, paymi ñawpaqninpi kashaq, llaqtaman pusaspas, allin waqaychasqa karqanku. Ichaqa manaraq unayta waqinkuna sayk'urqanku, hinaspataq nirqanku llaqtapas ancha karupi kasqanta, chayman yaykunaqpaq ñawpaqtaña suyarisqankuta. Chaypim Jesusqa kallpancharqan paypa k'anchayniyoq pañan makin hoqarispas, hinaspataq makinmanta lloqsimurqan huk k'anchay advento bandapa hawanpi kuyuchkaq, paykunataq qaparirqanku: ‘Aleluya!’ Wakinkunaqa mana yuyayniyoqta qipankupi kaq k'anchayta ñiqnirqanku, hinaspataq nirqanku mana Dioschu karqan paykunata chay hina karukama pusamuq. Qipankupi kaq k'anchayqa wañurqan, chakinkuta hunt'asqata tutayayman saquespa; hinaspataq mitk'arqanku, hinaspa señalta Jesuswan kуска manaña rikurqankuchu, ñantaq urayman urmurqanku, ura pacha tutayaq, mana allin kay pacha ukhuman.” Early Writings, 15.

1844 watapi, Filadelfia sutiuyq Millerita kuyuyqa kasarakuylan yaykurqan. 1844 watapi, octubre killapa 22 p'unchawpi kasarakuyla ishkay kasta yupaychaqkunata rakirqan, Rachelwan Leahwan rikch'achisqa. Rachelqa huk kastata rikch'achin, paykuna allinta purirqanku ñanpi chay 1844 watapi octubre killapa 22 p'unchaw kasarakuyla chayanankupaq, ichaqa Leahpa kastaqa sayk'urqan. Chaymanta rakisqa karqanku, hinaspa kinsa kaq angelpa pruebanan ruranakuyqa qallariqan, maypichus Chawpi Tuta Qapariypa pruebanan ruranakuy tukukusqanpi.

Casarasqaña qallarínna karqa, chaymanta qhipamanmi hunt'asqa kayta, hinallataq pruebaman churayta atinan karqa. Casarasqañaqa 1846 watapi hunt'asqa karqa, hinaspan kinsa kaq angelpa pruebaynin qallarín. 1849 hinallataq 1850 watakunapi Señorqa makinwan iskay kaq kutita mast'arispas puchuyin llaqtasninta huñurqa. Chaypacha Habacucpa iskay kaq tablaqa historiaman churasqa karqa, kamachikuykunapa iskay kaq setninwan rikch'akuspa. Moisés ñawpaq kaq setta

p'akichiptyn, iskay kaq tablaskunaqa churakusqa karqa. 1850 watapa diagramanmi 1843 watapa diagramanta rantirqa, hinaspan 1850 watapi Diospa musuq pacto casarasqa novian hina unay Israelpa pruebanqa Kadeshman hinaspa 1863 watakama purispa sutinchasqa karqa.

1856 watapi, iskay mayuymanta aswan unu Hiram Edsonpa qillqanwan hamurqan. Edsonpa qillqanwan hamuq “qanchis kuti”manta k'anchayqa, Edén huertapi proféticota testimoniota qallariq iskay mayukunawan rikuchisqa k'anchaymi karqan. Edén huertaqa runakunaq Diospa kamachikuyninman hatarikuyninpa unanchaqninmi, chaypim Ulai Hiddekel mayukunapa yakunkuna puriyinkuta qallarín. Paykunaqa pacto historianta purichkanku, imaraykuchus chay huerta, hatarikuypa unanchaqnin kaspapas, chaypim huk cordero wañuchisqa karqan Adán Evaq higo raprankunata rantinapaq p'achakunata qonampaq. Pacto historiaqa Adánwan Dioswan kawsay pactomanta qallarín. Chay pactoqa kawsay sach'awan unanchasqa kaspa, Adán Evaq p'akisqa pactonman púsarqan; chaymi huk musuq kawsay pactota qallarín, pacha qallariymanta wañuchisqa Cordero chinkasqa, q'ala iskayninman p'achata qorqan chay pachapi. Chay huertamanta llusiq iskay mayukunaqa, tukukuypi, Diospa paykunata castigananpaq vara hina llamk'achisqan atiyninkunapa unanchaqninman tukunku.

¡Ay Asiria!, phiñakuyniypa varanmi kanki, hinaspa makinkupi kasqa bastonninqa piñakuyniytaqmi. Iskay sunquyuq llaqtaqpa contranmanmi payta cachasaq, hinaspa phiñakuyniyoq runakunapa contranmanmi kamachisqa kani, saquepi apananpaq, presata hap'ipananpaq, hinaspa ñan-k'uchupa t'urun hina saruchinanpaq. Isaías 10:5, 6.

Chay iskay mayukuna Edénmanta lloqsispa Rebecapa mirayninman, Isaacwan pactosimanta kasarakuqanmanpas chayarqan, hinaspataq Jacobkama riqsiq purirqan; chaypi iskay mayukunapa yakuynin iskay sapaq qanchis kuti pacha hina rikuchisqa kachkan. Chaymanta, kikillan iskay mayukuna Danielpa qhepa soqtan kapitunkunanta purin, maypichus sapa mayu kinsa kapitulukunawan rikuchisqa kachkan. Huk mayu yachaypa yapakusqanta rikuchin, chaymi qanchis, pusaq, isqun kapitukunapi kicharisqa karqan; hukñataq yachaypa yapakusqanta rikuchin, chaymi chunka, chunka hukniyuq, chunka iskayniyuq kapitukunapi kicharisqa karqan.

Qanchis, pusaq, isqun kapitulukunaqa Ulaiq rikch'aynin hina qhawachisqa kanku, chaynam Cristupas chunka, chunka hukniyuq, chunka iskayniyuq kapitulukupi rikuchisqa kashan. Iskaynin mayu rikch'ayninkunapipas, kimsa kapitulukunaq nisqanpi qhawachisqa kaspapis, Cristuqa yaku patapi sayasqa hina qhawachisqa kashan.

Chaymantataqsi, ñoqa, ari ñoqa Daniel, mosqoyta rikuspá, chaypa ima ninanta maskhashaqtiy, qhawariy, ñawpaqniypi sayarqon runapa rikch'aynin hina. Hinaspataq uyariqani Ulai mayu patakunapura huk runapa siminta, paymi waqyaspa nirqan: Gabriel, kay runaman mosqoyta entiendenanpaq yachachiy. Daniel 8:15, 16.

Chunka kaq chunka t'aqapi Cristomanta rikch'ayqa, Apocalipsis p'anqapi huk t'aqapi Juanpa rikusqan rikch'ayman hina kashan; chay hinallataq Danielpa pusaj t'aqapi rikch'aynimpi Palmoniqa unu patapi kasharqan, chunka iskayniyuq t'aqapi hina, maypichus linu p'achawan p'achasqa kasharqan.

Gabrielpa watukamusqan pachaspi, profeta Danielqa manam aswan yachachiyta chaskiyta atinchu karqa; ichaqa wakin watakunamanta qhipaman, manaraq hunt'asqa sut'inchasqakuna asuntokunamanta aswan yachananta munaspa, huk kutitawan churakurqa Diosmanta k'anchayta hinaspa yachayta mask'ananpaq. "Chay p'unchaykunapi ñoqa Danielqa kimsa simana hunt'a llakikuypi karqani. Manam misk'i t'antata mikhurqanichu, nitaj aychata ni vinota simiyman chayamurqachu, nitaj wiñaypaq asnakuqwanmi pichurqanichu.... Chaymantataq ñawiykunata oqarirqani, qhawarirqanitaq; hinaspa qhaway, huk runa linu p'achawan p'achallisqa, ch'illikunantaq Uphaz llaqtamanta allin quriwan watasqa. Cuerponpas berilo rumi hina karqa, uyantaq llihipiq illapa rikch'aynin hina; ñawinkunataq nina mechakuna hina, rikrankunapas chakinpas sumaq llust'asqa antawara hina, rimayninkunapa kunanantaq askha runakunapa kunanankama hina."

"Diospa Churinmi, mana pisi runachu, Danielman rikurirqan. Kay nisqanqa Juanman Cristo Patmos islapipi rikuchisqa kaptin qosqasqa willakuywan kaqlam. Kunanqa Señorniyku huk hanaq pacha kachawan kуска hamun Danielta yachachinanpaq ima pasananmanta qhepa p'unchaykunapi. Kay yachayqa Danielman qosqasqa karqan, chaymanta saminchaywan qillqasqa ñuqanchispaq, kay pachapa tukukuyninman chayamuqkunapaq." Review and Herald, February 8, 1881.

Hiddekel ricchaypi Cristopa ricchayninpi, chunka kaq kapituluypi, Cristo yaku patapi kashan, linu p'achawan p'achallisqa; Ulai ricchayninpitaq payqa yaku patapi kashallantaq. Apocalipsis huk kaq kapituluypi ricchayqa Ulai chaymanta Hiddekel ricchaykunawan tupachkan, maypim Hermana White sut'inchay: "Diospa Churinmanta mana aswan pisi kaqchu." Apocalipsis chunka kaq kapituluypi angelta riqsichispataq nin: angelqa "Jesucristomanta mana aswan pisi kaqchu" nispa. Apocalipsis chunka kaqpi chay angelqa makin hanaq pachaman oqarin, wiñaypaq wiñaykama kawsajman juramentonta rurashan; chayqa chunka iskayniyuq kaq kapituluypi Cristopa ricchayninwan tinkun, maypim pay iskaynin makinkunata hanaq pachaman oqarispas, wiñaypaq wiñaykama kawsajman juramentonta rurashan. Apocalipsis chunka kaqpitaq payqa yakupa hinaspa allpapa patanpi kashan.

Mayu mayu patakunapura "iskay chimpapura" kaqqa yaku kachkan, chaymi Danielqa uyarisqa "huk qhariq siminta mayu patakunapura chawpipi"; chayrayku chay simiqa yakupatapi kaq qharimanta hamusqa, hinaspa chay simiqa Ulai mayu yakukunapa qaparininmi karqan.

Ñawpaq killaq iskay chunka tawa p'unchayninpi, hatun mayu patapi kashaspas, mayqinchus Hiddekel sutiyaq; chaymantataq ñawiykunata oqarirqani, qhawarirqanitaq, hinaspa qhawariy, huk qhari linu p'achallikusqa, chay qhariq ch'illpankuna Uphazmanta sumaq quriwan watasqa karqan: Kurkunpas berilo rumi hina karqan, uyantaq llihipiy rikch'akuq hina; ñawinkunataq nina mechakuna hina, rikrankunapas chakinkunapas llump'aq bronci hina lliphiykarqan, siminpa rimaynintaq achka runakunaq kunka hina karqan. ...

Qan Daniel, simikuna wisq'ay, hinaspa qillqasqa libruta sellay tukuy pacha chayamunan kama. Achkakuna kayman chayman purinqaku, yachaypas yapakunqa. Chaymantataq ñuqa Daniel qhawarirqani, hinaspa qhaway, huk iskay runakuna sayarqanku: huknin mayu patapi kay ladopi, huknintaq mayu patapi wak ladopi. Hinaspa huknin nirqan linu p'achawan p'achasqa

runaman, mayu yakukunapa hawanpi kaqman: “Kay musphaykuna tukukunankama, hayk’aqkamataq kanqa?” Ñuqataq uyarirqani mayu yakukunapa hawanpi kaq linu p’achawan p’achasqa runata, paña makinwan lluy’i makinwantaq hanaq pachaman oqarispas, wiñaypaq kawsak Diosrayku jurasqanta: huk pacha, ishkay pacha, kuskan pachatawanmi kanqa; santo llaqtapa kallpanta ch’iqichiyta tukuchiptintaq, tukuy kaykunam hunt’akunqa.

Uyarirqani, ichaqa mana entienderqanichu; chaymi nirqani: Ay Señorniy, imataq kaykunapa tukukuynin kanqa? Paytaq nirqan: Rillayña, Daniel; simikunaqa wisq’asqa, sellasqaña kanku pacha tukukuynin kama. Achkakunaqa ch’uyanchasqa kanqaku, yurakyachisqa kanqaku, sufrasqa-taq kanqaku; ichaqa mana allinkunaqa mana allinta ruwaspa purinqaku; mana mayqin mana allinkunapas entiendenqachu; ichaqa yachaqqunaqa entiendenqaku. Daniel 10:4–6; 12:4–10.

Shinar llaqtapi hatun mayukunata, Hermana White riksichisqa hina, iskayninpas huk rikch’ayninwan tinkichisqa kanku maypichus Cristo yakupi kashan rimashaspa; paypa siminqa achka yakuy kunan hina uyarikun. Iskay rikch’ayninpinpas “hayk’aqkamataq” nisqa tapuy rurasqa kashan. Iskay mayukunapas Danielpa pusaq kaq capitulonpi “tapuywan kutichiywan” nisqapi rikuchisqa kanku, chaymi Adventismopa chawpi sayayninwan cimienton. Chaypin, iskay mayukunaqa “qanchis kuti” nisqapa unancha kanku, chaymi santuariotawan ejercitota mast’arichiywan saruchiy paqarisqa. Iskay mayukunaqa Diospa muchuchiy varan kasqankuta hunt’anku, chaymantataq ñawpaq angelpa Millerita historiankaman purinku, maypichus William Miller tarirqa ñawpaq profético perlasninta, chayqa Levítico iskay chunka suqtañiyuqpi “qanchis kuti” nisqa siq’in karqa. Iskay mayukunaqa iskay mast’arikuykunata 2520 watayuqta rikuchinku, chaykunapa Asiriapawan Babiloniapa iskay leonkunawan hunt’asqa karqa; paykunapa Tigriswan Éufrateswan rikuchisqa kanku, hinallataq, Rebecapa sobrinankuna Leahwan Rachelwanpas, paykunapa pacto casarakuyninku Isaac tawa chunka watayuq kashaqtin rurasqa karqa, Génesis 2520 nisqapi qillqasqa hina.

Millerqaqa, “qanchis kuti” nisqapa ch’iqichisqañllatam Judá uray suyupa contranpi qawarichirqa, chaymi 2300 watayuq willakuywan 1844 watapi hunt’akusqa karqa. 1856 watapi, “musuq vinon” nisqa “qanchis kuti”mantaqa, hanaq suyupi kaq reino nortepi kaq ch’iqichisqata reqsichirqa, chaymi 1798 watapi tukurqa. William Millerpa ñawpaq profetik tarisqa hina, Éufrates mayupa ununqa ñawpaq angelpa historiampi alpha yachachiy hina chayamurqa. Ulai mayupa ununqa kinsa kaq angelwan chayamurqa. Millerpa alpha tarisqañqa Ulai mayuwan rikuchisqa qanchis kutim karqa, Hiram Edsonpa omega tarisqañqa Hiddekel mayuwan rikuchisqa qanchis kutim karqa.

2520qa pakarichin sapa reinoqpaq kaq tiempopa largonmi, ichaqa qallarinas tukurinpas tawa chunka suqta watakunawan sapanakusqa. 1798 wataqa tukukuypa tiemponta señalan, hinaspa Apocalipsis chunka tawaq ñiqinpi kaq ñawpaq angelpa chayamunta. 1798 wataqa Asiriapa leonnin apamusqa ch’iqichisqaqa norte reinoman hamusqa 2520 watakunapa hunt’asqañmi. 1844 wataqa uray reinoqman hamuq “qanchis kutikuna” hunt’asqañmi, hinaspa Babiloniapa leonwanmi rikuchisqa. Iskay mayukunaqa ñawpaq hinaspa iskay angelkunapa willakuyninkunaq historiankupa tukuy qillqapa kallarinan-tukukuyninmi, chay historiataq kimsay angelpa chayamunwan tukukusqa

22 octubre 1844 watapi, maypachachus qanchis trompetapas, jubileo trompetapas, antitípico Expiación Punchawpi waqyasqa karqan.

Chaymi qanchis kaq killapi chunka kaq p'unchawpi, jubileo watapa waqrap trompetanta waqachinki; pampachakuy p'unchawpitaq llaqtaykichis tukuy hallp'aykichispi waqrap trompetata waqachinkichis. Levítico 25:9.

Qanchis kaq trompetapa waqayninqa Cristopa llamkayninpa unanchaqninmi, Divinidadninta runa kaywan huñunayninpa; chaymi Ulai Mayupa rikuy ninapi iskay waranqa kinsa pachak watakunawan rikuchisqa. Jubileo trompetapa waqaynintaqmi allpaq rimanakuy paqtapa unanchaqnin, Diospa llaqtanman apamurqa, p'akisqa karqan; chaytan Danielqa Moisespa ñakaymanta hinaspa juramentomanta nisqa, Moisesñataq “Diospa rimanakuy paqtanpa ch'awaynin” nisqa.

Arí, llaqa Israel runakunaqa qanpa kamachikuyniykita pantaqkuna karqanku, hinaspa karunchakuspa, ama simiykita kasukunankupa; chayrayku ñakayqa noqaykuman hich'amun, hinallataq Diospa kamachin Moisésqa kamachikuy lawpi qelqasqa juramentupas, paypa contranpi huchallikusqaykurayku. Daniel 9:11.

“Moisespa kamachikuyninpi qillqasqa” nisqa “ñakay” hinaspa “juramentuqa” Leviticus iskay chunka suqniyuqpi nisqa “qanchis kuti”mi. “Juramentu” nispa tikrasqa simiqa, Leviticuspi “qanchis kuti” nispa tikrasqa kikin hebreo simim. Ñakayqa, iskay chunka pisqayuq kapituluyipi rimanakuypa pactonpa juramentunta p'akispan, iskay chunka suqniyuq kapituluyipi sut'inchasqa kachkan, maypichus Moisesqa chay ñakayta “pactopa atipanakuy” nispa reqsichin.

Chaymantam noqapas qankunawan contra purisaq, hinaspataq huchaikichiskunamanta qanchis kutita astawan muchuchisaq. Qankunamanqa espada apamusaq, pactoypa cheqaq kayninta vengaq; llaqtaykichiskunapi huñunakusqaykichis ukhupitaq onqoy millayta qankunaman kachamusaq; hinaspataq awqaykipa makinman entregasqa kankichis. Levítico 26:24, 25.

Señorqa Asiria leónpa espadanta apamurqan chay hanaq norte reinoman, paykunata “castigananpaq”, “awqankunapa makinman” entregaspa, 723 a.C. watapi. Chaymanta qhipaman tawa chunka suqta watakuna pasasqanmanta, 677 a.C. watapi, uray llaqtapi reinopas Moisespa ñakasqan maldicionninta mallirqan. Moisespa maldicionninpa pactopa ch'awayninmi. Tawa chunka suqta watakunantinpi Mesopotamiamanta leonkuna Diospa llamk'achisqan karqanku ejercitota apaqsipunanpaq hinaspa saruchinankupa. Chay tawa chunka suqta watakuna tukukuyninpi Nabucodonosorqa santuarionta thuñirqan. Daniel 8, versículo 13 nisqapi Danielpa tapuyninpi rimakusqa ejercitoqa tawa chunka suqta watakunantin awqankunapa munayninpi esclavochasqa karqan, chay pachaqa santuario thuñisqanwan tukukuq karqan; chaymi versículo 13 nisqapi huk sarusqa kananpaq tema karqan. Chay mayukuna 1798 hinaspa 1844 watakunaman chayaspa, allinchasqa kasqanman hina, huk ejercitoqa templohina huñusqa karqan; ejercitoqa cuerpomi, cuerpapas templomi. Chay pacha tukukuyninpi, tawa chunka suqta watakunapi sayarichisqa temploqa hanaq pacha templowan hukllanakunan karqan, Divinidadwan runa kaypa casarasqanpi. Casarakuyqa iskay templokunapuram, hinaspa Diospa huñusqanqa mana rakisqa kananchu.

Tigris mayupa yakuqa 1798 watakama chaykurqan, Éufrates mayupa yakuqa 1844 watakama chaykurqan. Kinsa kaq angelpa chayamunanmanta aswan qayllallapi, iskay kaq angelmi chayamurqan; chaymanta qhepanpi, Exeter, New Hampshire llaqtapi carpa huñunakuypi, agosto 12–17, 1844 p’unchaykunapi, Chawpi Tuta Qapariypa willakuyninqa taqla hina jich’akusqa karqan. Exeter sutiyoqqa “yaku fortaleza” ninanmi; chay carpa huñunakuypitaq huk carpapim llulla tupaq huñunakuy ruwasqa karqan, Watertown, Massachusetts llaqtamanta huk huñu runakunapa sayarichisqan. Edénmanta qallariq yakkunaqa, Hermana White nisqanman hina, Estados Unidospa inti lloqsimuynin patapi “hatun qochamanta maqch’ikuk unuyoq wayra” hina mast’arikuspa rinankupaña karqan. Chay maqch’ikuk unuyoq wayrata hatarichiq pachakuyqa Edén Huertapim karqan, supay runakunata atipasqan pacha; chaymi Edénpi allpa kuyuy hatunta paqarichirqan, chaypa maqch’ikuk ununkunataq Millerita historiapi Chawpi Tuta Qapariykama chayarqan. Chay maqch’ikuk unuwayraqa pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa historiapi Chawpi Tuta Qapariyman hunt’akuya yaykun; Adánpa huchanpa pachakuywan qallariq maqch’iq wayrataq Apocalipsis chunka hukniyuq qillqapi Domingo kamachikuy pachakuykama chayan.

Cristopa rimayninqa achka yakuq rimayninmi, chay yakukuna huñusqaña, qhipa paraq willakuyninta hunt’achin. Isaías churin Shear-jashubwan kуска sayashanku qanchis kaq capítulo, kinsa kaq versículopi, hanaq putuq canalpa estanque patapi, pachaq tawa chunka tawa waranqa sellasqa kanankupaq tiempopi qhipa paraq willakuyninta rikuchispa. Chaypi Isaíaspa willakusqanqa mana yuyayniyuq, millay rey Acazpa contranmi: Señorqa Acazpa patanman Asiriapa yakunkunata cachamunqa, rey Senaqueribta, hinaspa paypa yakunqa kunka kama wicharinqa.

Hinaspamanta Señorqa yapamanta noqaman rimarqan, nispá: Kay llaqtakunaqa sasalla puriq Siloe unuyman mana munasqankurayku, hinaspa Rezinpiwan Remalíaspa churinpi kusikusqankurayku; chayrayku, qhaway, Señorqa paykunaman mayupa ununkunata apamunqa, kallpasapa, achkatas, Asiriapa reyninta, tukuy hatun kaynintawan; payqa tukuy phatankunamanta llusqsimunqa, tukuy patankunatapas llumpayta llusqsinqa; Judá suyumanta pasanqa; mast’arikunqa hinaspa llumpayta llusqsinqa, kunkanman hina chayanankama; rikrankunapa mast’ariyninqa hallp’aykipa kinrayninta hunt’anqa, ¡oh Emanuel! Isaías 8:5–8.

Acazqa Señorpa “kachasqan” unuyninkunata mana chaskirqachu; chayraykun Señorqa Asiriapa unuyninkunata Acazman “kacharqan”. Acazqa “kusikurqan” “Rezinpa hinaspa Remalíaspa churinpa” huñunakuyninpi. Acazqa “kusikun” llulla qhepa para willakuypi, chaytaqa Rezin hinaspa Remalíaspa churinmi rikuchin.

Rezin, Remalíaspa churinwan, chaymi Pekah, hanaq ladonpi kaq qhapaq suyupa rey, Isaíaswan churinwan kуска rikch’akuq llulla qatinqinmanta sut’inchanku. Mana yuyayniyuq, mana allin rey Ahazqa “kusikun” chunka hanaq ladonpi kaq Israel ayllukunawan Siriawan huñusqa tinkuypi, chayqa iglesiawan estadopa mana kamachisqa tupanakuyninta domingo kamachiy p’unchawpi rikch’achin. Ahazqa kusikun, imaraykuchus pinqakuywan kusikuywan iskay chiqninpi kaq sonqokunamanta saminchasqa qellqakuna llamk’achinku qepa tamya hatun rimanakuypi rikch’achisqakunaman rimananpaq. Jeremias uchuy librota mikhuptinqa sonqonpa kusikuynin,

aswan kusikuynin karqan, Joeltaq willawanchis Diospa llaqtan mana hayk'aqpas pinqakusqachu kanqanku. Ahazqa, huk Laodicea runa hina, ñawsa kashan; chayrayku llulla yakumanta willakuypi kusikun, Isaiaspa chiqaq yakumanta willakuynintaq rechazashan. Pinqakunmanmi karqan llulla qepa tamya willakuypi atinikusqanrayku, hanaq ladonpi kaq reypa unu llusquimuyinwan rikch'achisqa kaqpi; ichaqa payqa Siloam willakuyninta qarqorqan.

Isaías qanchis pusaqniyoqpi Shiloahpa willakuyninqa qhipa paraq willakuyninmi. Shiloah quchapataqa Musuq Testamentoqa Siloam quchapas hina reqsichin. Hebreo simipipas griego simipipas “kachasqa” nisqatan ni. Cristopa ripuyninqa allinmi karqa, Santo Espíritu-ta “kachananpaq”. Isaíaswan Ahazwanqa Shiloah quchapim kashanku, chaypi pruebanqa sayarin: ¿Isaíaswan churinwan rikuchisqa Shiloah quchapi iñinkuchu, icha Rezinwan Remalíaspa churinpi iñinkuchu? Ahazqa iskay yakukunamanta akllashan: Shiloahpa yakunkunatachus, icha Asiriapa reyninpa yakunkunatachus. Ahazqa Rezinwan Remalíaspa churinwan rikuchisqa huñunakuywan willakuywan kusikurqa; chayraykun juicioyninpi llamp'u puriq yaku rantinpi, chinkachiy unu mayu hamuqta chaskirqa. Juicioyninqa domingopa kamachikuyninta rikuchin, maypachachus norte reynin llikllaq unu mayu hina tukuy pachata junt'achin. Chayqa domingopa kamachikuyninmanta pacha hinam ruwakun, chay pacha Chawpi Tuta Qapariypa unu mayunpas tukuy pachata pichaykachashan.

Acaz kusikuywan chaskin chunka llaqta ayllukunapa hanaq norte lawpi Siriaywan huñunakusqanta; chayrayku kusikunmi willakuywanpas, mayqinchus iglesiawan estadota huñun, imaynachus Diospa Siminpi tarikunku llapa mana allin huñunakuykuna chayta rikuchispa. Isaiasqa huk Filadelfiamantam rikuchin, Acaztaq huk Laodiceamanta. Cristoqa Isaiaspa testimoniunta Kikinpa testimoniowanmi huñun, ñawsa runata alliyachisqanpi, huk Laodiceamanta, Siloam qochapi.

Hinaspan Jesús pasashaqtin, huk qariyuqta rikurqan, paqarisqanmantapacha ñawsa kasqanta. Hinaptin discípulonkuna tapurqanku, nispanku: Yachachiq, pita huchallirqan, kay runachu utaq taytan-mamanchu, ñawsa paqarinampaq?

Jesús payta kutichispa nirqan: “Manan kay runachu huchallirqan, nitaq taytan-mamantapas; aswanqa Diospa ruwasqankuna paypi rikuchisqa kananpaqmi. P'unchay kashaqtinraqmi cachamuwaqniypa ruwasqankunata ruwanay tiyan; tuta hamun, maypachachus mana pipas llamk'ayta atinchu. Kay pachapi kashaqtiyraqmi ñoqaqa kay pachapa k'anchaynin kani” nispa. Chayta rimarisqan qhepaman allpaman toqaykurqan, toqayninwan t'uru ruraykuspa, ñawsa runapa ñawinkunaman chay t'uruta hawirqan, hinaspan payta nirqan: “Riy, Siloam estanqipi mayllakamuy” nispa. (Siloamqa “Kachamusqa” ninanmi.) Chaymi rispa mayllakamurqan, hinaspan kutimuran rikukuq.

Chaymiqkunam, hinallataq ñawpaqta payta qhawaspa ñawsa kasqanta riqsisqakuna, nirqanku: ¿Manachu kayqa tiyaspalla mañakuq runaqa? Wakinkuna nirqanku: Kaymi payqa; hukkunataq nirqanku: Payman rikchakun. Paymi ichaqa nirqa: Noqaqam kani. Chayrayku payman nirqanku: ¿Imaynatan ñawikikuna kicharisqa karqan?

Paymi kutichispa nirqan: “Jesús sutiyuq qhari mituta ruraran, ñawiykunatataq llusp’iran, hinaspa niwarqan: ‘Riy Siloam sutiyuq quchaman, hinaspa mayllakuy.’ Chaymi rirqani, mayllakurqani, hinaspataq rikuyta chaskirqani.” Juan 9:1–11.

Ñawsa runapas, mana yuyayniyuq hinaspa millay rey Acazwan kуска, mallkakunku maymanchá sonqonku churankuman: Siloé qocha yakuman icha Asiriapa llump’a unu pawayman. Ñawsa runaqa yachanmi ñawsa kasqanta, ichaqa Acazqa qhapaqmi, imaymana kaqkunawan yapasqaña, mana imatapas pisiqninga kanchu. Acazqa qhepa paraq qocha patapi mana yuyayniyuq sipasmi, ñawsa runataq yuyaysapa sipas. “Kachamusqa” kaqmanta yaku, icha Asiriamanta kachamusqa yakuqa, chaymi mallki.

Quchaqa maypi unu tantakusqa kachkan, hinaspataq profetap hina reqsisqa yuyaypi quchaqa maypim imaymana mayukuna, hatun mayukuna, takyakuna, qochakuna, mama quchakuna, jatun quchakuna, parawan llipyanwan ima, llapa “unukuna” —Cristopa rimayninta sut’ichaqkuna— tantakusqanku. Qhepa parachapa quchanqa sayaykun hanaq quchamanta llusqsimuq unuwan. Quchaqa qhepa parachapa willakuyninta sut’ichin, huk pruebayuq contexto ukhupi. Acazqa allinllam puriq unukunata qhespichirqan, ichaqa ñawsa runaqa quchawan tinkisqa willakuyman kasukoq karqan. Jesusqa wakin Dios kayninta, “toqay” nisqawan sut’ichasqa, mit’awan hukllachaspa apaykurqan; chayqa Cristo Most Holy Place nisqapi Dios kayta runa kaywan huñusqanta sut’ichin.

Cristoqa hallp’aman toqaykurqan, hinaspan toqayninwan t’uruta ruwarqan. Hañsa runaq ñawinkunata llusichinapaqqa, Dios kaywan runa kaywan huñusqanmanta willakuyta llamk’achirqan. Dios kaywan runa kaywan huñusqanwan rikuchisqa willakuyqa 1888 watapa willakuyninmi, hinaspan Laodicea nisqa kasqanmanta Philadelphia nisqa kasqankama runata tikrananpaq wakichisqam. Ichaqa chay willakuyqa runaq yanapakuynta mañan. Paykunaqa qocha-man rinankum, chaymantataq mayllakunkum.

Llapa runakuna huchallirqanku, hinaspa Diospa hatun k’anchayninmanqa manam chayarqankuchu; ichaqa Jesús nisqa: ñawsa runaqa, taytanpas mamampas, manam huchallirqankuchu. Jesúsqa huchaychay tapuytaqa ñawsa runaq ima kasqanmantam anchuchin, hinaspa payta reqsichin Señor-ta hatunchanampaq sayarichisqa runa hina; hinaspa Biblia-pa profecianpi profético runa, “Diospa ruwasqankuna rikuchisqa kanampaq” sayarichisqa kaq, unancham, chay unanchaqa ruwasqa kashan qhari-kunawan warmi-kunawan, paykunaq Laodiceamanta Filadelfiaman tikrasqa kasqankuwan. Unanchaqa maypim Diospa ruwasqankuna rikuchisqa kanku, imaraykuchus Paypa ruwasqanninga divinidadta runa kaywan huñunay karqa (allpa llamp’u hawisqawan representasqa hina); chay ruwasqanpa atipanakunaqa paykunam, mana Laodicea willakuyllata uyariqkunaqa, aswanpas chay willakuypi qelqasqa hamp’ikuyta qatikuqkuna. Ñawsa runapaq hamp’ikuyqa karqa: rispa mayllakuy. Rikuyta atisqanmanta qhipaqa, manam Dios-ta hatunchayta kallpachakunanchu karqa; paypa muyuriqninkunam chayta ruwarqa.

Qallarikurqan Cristo qayllamuywanmi, chaymantaq Cristo rurayninwan. Cristoq qhepa ruraynin hanaq santuario ukupi runawan tupanakuspaqa, huk runata wañusqa ch’aki tullukuna qechwamanta tikraymi, utaq callikunapi wañusqa kaymanta, utaq mach’aqway hina ñawsa kaymanta. Qhepa

rurayninqa llaqtanta paypa rikch'ayninman musuqmanta paqarichiymin, chaymi allp'a p'ampamanta Adanta ruraspas, chaymanta kawsay samayta payman pukuspa rurarkan. Qhepa rurayqa ñawpaq ruraymi, imaraykuchus ñawpaqta t'uruta rurarkan, chaymantaq chay t'uruta Espiritunpa kawsayninwan llusirqan. Adanwanqa Espirituqa paypa samaynin karqan; ñawsa qhariwanqa unu karqan. Ezequielpa wañusqa tullukuna qechwanpitaqa tantanakuy willakuymi aychata kamarirqan. Chaymanta tawa wayrakunamanta huk willakuy chay aycha hawaman pukusqa karqan, hinaspan sayarirqan atiyiniyuq hatun ejército hina.

Ñawsa runa manaraq qhawariq kaptinqa, Jesús payta rikurqan hinaspa qayllaykurqan. Payqa ñawsa runaman qayllaykun discípulonkuna hatarichisqan tapuyta contexto ukunpi, chayhinaqa ilustraciónpaq allin profético marco nisqanta sayachinampaq. “Diospa ruwasqankuna” nisqaqa Biblia ukunpi achka imaymana testigokunapa hawanpi profético símbolo niraqmi. Qelqasqa qelqekunapi “Diospa ruwasqankuna” nisqapa llapa rikuchikuyninqa qhepa para pacha tiempopin hunt'akun. Jesúsqa willakuypa contextonta churashan tukukuq willakuypa nisqanman hina, imaynatachus Elías sut'inchasqa kashan Malaquíasqa qhepa versículonkunapi.

Taytakunapas ñawsa wawaqa mana huchasapaq juchachasqachu, imaraykuchus kayqa Diospa musphay ruwaqninakunap pacha kasqanrayku, chay pachapitaq taytakunap sonqonkuna, wawankunap sonqonkuna ima tikrasqa kanqaku kay asuntota qhawarinankupaq. Chay asuntotaq kaymi—ñawsa Laodicea runaqa huk llank'asqa, Diospa ñak'asqa Philadelphiapi runamanchu tikrasqa. Chaymi taytakunatawan wawatawan tinkuchiq asunto qhepa para pachapi, imaraykuchus chayqa taripay pachapas kachkan. Taripay pachataq Abrahampa pactonmanta willakuyninman hina kimsañiqin, tawañiqin mirayninkunapi hunt'asqa kachkan. Ñawsa runaqa qhipa, tawañiqin miraymi; taytankunataq kimsañiqinmi. Chay pacha ukhupi Elíasqa willakuynin ayllukunata churaykun imayna kaqkuna ukhupi, chaypi Siloam qochapa willakuyninta chaskinankupaq utaq ñiqinankupaq kallpachasqa kananpaq. Mana yuyayniyuq, millay kamachiq Ahaz reyqa chay qochapa willakuyninta ñiqirqan, ichaqa ñawsa runaqa chaskirqan. Malaquíasqa Elías willakuyninqa churashqa kachkan ñak'ariy ñawpaqpi, Señorpa jatun manchay p'unchaynin manaraq chayamuchkaptin.

Jesúsqa kayninchikpi rikuchisqan ruwayta kamachispa, milagromanta imamrayku kasqanta hukllachisqanpi churarqanmi chay p'unchawkunapi payqa llamk'anan kasqanta; huk pacha hamunqa mana pipas llamk'ay atisqanñachu. Paypa sut'inchasqan llamk'ayqa p'unchawpi ruwakun, llamk'ay tukukuynintaq tuta hina rikuchisqa kashan. Chay nisqanqa probationpa wisq'ayninmanmi tupan.

Payqa taripay rurananta tukuptin, saserdoten p'achanankunata orqon hinaspa venganzapa p'achanankunata churakun. Chinkasqakunata qispisqakunamanta rakiy rurananta tukuptin, salvación nisqapa ruwaynin tukukun. Probación wichq'akunña, hinaspa kunan tutañam, maypichus mana pipas llamk'ayta atinchu. Cristopa willakuyninqa mana sapa Laodiceaman willakuynillachu, ñawsa runaman rimarisqa hina, aswanpas Elíasqa willakuyninmi karqa, probación wichq'aypa qayllayamusqan contexto ukhupi churakusqa; chaymi Cristo santificasqa kallpachasqan, almaskunata qispichinapaq llamk'anankupaq.

Ñawpaqtaqa Cristoqa qhawaq mana kaq runaman qayllaykurqan, chaymantataq qhawayta hampinapaq llamp'u hampita waqichispa churapurqan, chaymantaq huk ruranata kamachirqan, chaytaqa ñawsa runaqa pay kikin ruranan karqan; hinallataq ancha ancha allinmi kayqa: chay ruranata qallarisqanpi qhawaynin kutimun. Qhawayniyuqña kaspanqa, huk ñawsa Laodiceamanta huk Filadelfiaman tukupun. Chay ishkay iglesiakunapa tikray pacha ñawpaq qallariypi hunt'akurqan 1856 watamanta 1863 watakama.

Chay pachaqa trigo-ta q'achuwan t'aqayta, hinallataq pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa qhipa sellasqankuta rikuchin, chaymanta qhepaman señalta hina oqarisqa kanku. Ñawsa runaqa chaylla ratopi llaqa rikunanman tukurqan—Laodicea runa kaymanta Philadelphia runaman tukusqanrayku. Ñawsa runaqa pachak tawa chunka tawa waranqam; mana allin, mana yuyaysapa rey Acaz-taq ñawpaq pactopi llaqtan runakunan, Señorpa siminmanta wijch'usqa kanku. Chay kikin historiapa puntollanpitaq, Jesusqa toqayninwan mushuq pactopi runankunata jawinman hina llusispa kachkan, utaq ñawpaq pactopi runakunata siminmanta toqayspa wijch'un.

Kay yuyaykunata qatiq qillqapiqa qatiqpasqanchik.

“Hamuq Wichay Llakikuy”

Mana pantay mana mana pantaymi qhawaq Wiñaypaq Diosqa llaqa nacionkunawan yupaychasqa cuentata waqaychan. K'uyakuyninmi arrepentikuyma waqayayninkunawan qosqa kaptinpas, kay cuentaqa kichasqa qhipanqa; ichaqa Diospa churakusqa huk tupuy chayamusqanpacha, phiñakuyninpa sirviynin qallarin. Chaypacham cuentaqa wisqasqa kan; Diospa muchuychanakuynin tukukun; manam aswanqa paykunapa rayku k'uyakuyta mañakuy kanchu.

“Profetakuna, wiñay watakunata qhawarispa, kay p'unchayniyku rikch'ayninpi rikurichisqa karqan. Kay p'unchaypa nacionkunaqa mana hayk'aqpas rikusqa k'acha khuyapayakuykunata chaskiqkuna karqanku. Hanaq Pacha bendicionninkunamanta aswan akllasqakuna paykunaman qusqa karqan; ichaqa astawan hatunchakuy, qhapaqyachay munay, wakakunaman yupaychay, Diospa qayllanmanta pisipaq qhawariy, hinaspa millay mana añayniyuq kay, paykunapa contranpi qillqasqa kachkan. Utqayllam Dioswan yupasqankuta wichq'aykuchkanku.

“Punllakunaqa utqaymanmi chayamushan, maypachachus hatun muspaywan ch'aqwaywan kanqa religioso pacha ukhupi. Achka dioskunam kanqa, achka señorakunam kanqa; yachachiykunapa llaqa wayrankunam wayramunqa; hinaspa Satanásqa angelpa p'achawan p'achasqa, atispaqa, akllasqa runakunatapas pantachinmanmi.

“Cheqaq kay Diosta manchakuywan kawsaymanta hinaspa santu kaymanta tukuy hinantinpi qispichisqa asiya, Dioswan mana kawsaypaq t'inkisqa kaqkunata paypa kamachikuyninpaq yupaychayta chinkachin. Hinaspa imayna Diospa kamachikuyninpaq mana yupaychayqa aswan sut'ita rikurinqa chayhina, chayta waqaychaqkunawan kay pachawan hinaspa kay pachata munakuq iglesiapa chawpinpi rak'iy siq'iqa aswan sut'iman rikurinqa. Diospa kamachisqankunata munakuyqa huk kelasipi aswan yapakun, hukninpi chaykunata pisichay aswan yapakusqanman hina.”

“Hatun KANIQAÑA kaqmi kamachikuyninta chaninchachkan. Paymi rimachkan chay kamachikuyninta chinkachiqkunaman wayra waylluykunapi, unu llumpay llusqsimusqakunapi, sinchi wayrakunapi, allpa kuyuykunapi, hallp’api hinaspa lamar qochapi sasachakuykunapi. Kunanmi p’unchay kachkan llaqtan runakuna suyunchasqa kaqta yuyayniyoq chiqap kawsaywan rikuchinankupaq.”

“Ñuqanchikqa hatun, chaninman hina manchakuypaq p’unchaykuna qayllanpi sayashanchik. Señorqa punku punkullañam kachkan. Olivos Orqopi Qespichiqqa yuyarichirqa chay hatun ruraypa ñawpaqman hamuq rikch’akuykunata: ‘Guerrakunamanta, guerrakunapa willakuyninkunamantapas uyarinkichik,’ nispa. ‘Suyuqa suyu contra hatarinqa, reinupas reinu contra; mankaqkuna, onqoy wañuchiqkuna, pachakutik-kuykuna ima karqanqa tukuynin llaqtakunapi. Tukuy kaykunan ñak’ariykunapa qallariyninlla kanku.’ Kay willakuykunataqa Jerusalén llaqtapa tukukuyninpi huk chhikallapi hunt’akurqanmi, ichaqa qhipa p’unchaykunapi aswan chiqap sut’i rurayninmi kachkan.”

“Juanpas huk profetakunawan kускаqa Cristo hamusqanpaq señalkuna hina pasaq mancharikuypaq rikch’aykunapa testigokuna karqanku. Paykunaqa rikurqanku soldadokuna maqanakuyqa huñukunakusqankuta, runakunapa sonqonkutataq manchakuywan qispichisqa hina tukusqanta. Rikurqankutaq kay pachapa t’iqrasqa kasqanta, urqkunapa lamar qochapa chawpinman apasqa kasqanta, yakunkunapa qapariqta, phiñasqata, urqkunataq unu hunt’asqanwan chukchurichisqa kasqanta. Rikurqankutaq Diospa piñakuyninpa vialesninkuna kicharisqa kasqanta, unquykuna, yaraqay, wañuy ima kay pachapi tiyaqkunaman hamusqanta.”

“Ñanña Diospa hark’aq Espiritun kay pachamanta qechusqa hinam kachkan. Hinallataq urakana wayrakuna, para wayrakuna, lamarpi chaymanta allpapi llaquykuna, utqaylla huknin huknin qhepanta hamunku. Cienciaqa kay llapanta sut’inchayta maskhan. Ñoqanchisman muyuriq señalkuna, Diospa Churin qayllamuyñinta willakuqkuna, cheqaq imarayku kaptinqa mana chaymanchu churakunku, aswan huk imamanmi churakunku. Runakunaqa mana reqsiyta atinchu tawantin wayrakunata hark’ashaq wardiangelninkunata, Diospa sirviqninkuna sellosqakaman mana phukunankupaq; ichaqa Dios ángelninkunata wayrakunata kacharichiy nispa kamachiptinqa, paypa kutichiq phiñasqa hinallataq kasqa rikch’ayninqa mana ima qillqaywanpas rikuchiy atisqachu.”

“Hatun sasachakuy ñam qayllanpi kashan; ichaqa Diospa kamachiqnin serviqlkuna manam kikinkuman atinikunachu kay hatun llakikuypi. Isaiasman, Ezequielman, Juanmanpas qusqa rikuykunapi rikunchik imayna allinta hanaq pacha kay pachapi pasashaq ruwaykunawan tinkisqa kasqanta. Rikunchikpas Diospa allin waqaychasqanta payman cheqaq sonqowan kasqakunapaq. Kay pacha manam kamachiqniyuq mana kasqachu. Hamuq ruwaykunapa kamachiyñinqa Señorpam makinpi kashan. Hanaq pachapa Hatun Yupaychasqa Kaqninmi nacionkunapa qayna p’unchayninkuta, hinallataq Iglesiaspa umalliq rurayninkunatapas, kikinpa waqaychasqañpi hap’in.”

Diosmi qhepa p’unchaykunapi imakuna pasanpanpaq kasqanta rikuchirqa, llaqtan wakichisqa kananpaq, sayarinankupaq contrapi sayarikuq wayrakuna, phiñasqa qapariykunapas. Ñawpaqmantapacha willasqa kasqankumanta, ñawpaqninpi kachkan chay pasaykunamanta yachachisqa runakunaqa mana allin hawka suyakuypi tiyaykuchkanchu hamuq wayra para

suyayllapi, kikinkuta songochakuspa Señorqa chisqa p'unchaypi cheqaq ñoqanchikta pakaspa waqaychananpaq nispa. Ñoqanchikqa Señorninchikta suyaq runakunahinam kanan, mana qhella suyakuykichu, aswanpas tukuy sunquwan llank'aypi, mana kuyukuq iñiypi. Kunanqa mana pachachu yuyayninchikta pisillapaq asuykunawan hunt'achinapaq.

“Runakuna puñushajtinmi, Satanás ch'ulla llank'aspa imakunata churaykachkan, chayhinaqa Señorpa llaqtan mana khuyapayakuytapas nitaq justicia-tapas jap'iyta atinankupaq. Kunanqa domingo kuyuy tutayapi purichkanña. Pusaqkunaqa cheq issue-ta pakakuchkanku, hinaspataq achkha chay kuyuywan huñunakusqakunaqa mana kikinkumantachu rikunku maymanchus ukhupi puriq mayu apaykachkan. Rimasqankunaqa llamp'u, hinaspa rikch'ayninpi cristianohina; ichaqa rimarinqa chayqa, dragónpa espiritunta rikuchinqa. Ñuqanchikpa ruwananmi atiyinchikman hina llapan ruwananchik chay hamuq manchayta hark'anapaq. Runakunapa ñawpaqenman apananchikmi cheq tapuyqa imapi kasqanta, chayhinataq yuyayniyoq protestata aswan allin kaqta churaykuspa concienciapa libertadninta mich'iq kamachikuykunapa contranpi sayarinanchikpaq. Qelqakunaq Santokunata mask'ananchikmi, hinaspataq atinanchikmi iñiyinchikrayku imanasqa kasqanta kutichiyta. Profeta nin: ‘Mana allinkunata ruwaqkunaqa mana allinkunata ruwayllataq ruwankaq; mana allinkunamanta mayqenninpas manam entiendenqachu; ichaqa yachaqkunaqa entiendenqaku.’”

Ñawpaqpi kaq hamuq pachaqa ancha importanteraqmi kashan. Chaypi kaq pruebakunatawan tentacionkunata tinkunapaq, hinallataq ruranankunata hunt'anapaq, hatun iñiy, kallpa, mana saqey atiyta munanqa. Ichaqa ancha sumaq atipanakuywan atipasaqku; imaraykuchus mana huk qhawariq, mañakuq, iñiq almaqa awqaqpa llullakuyinkunawan pantachisqa kanqachu. Llapan hanaq pachaqa ñoqanchik allin kayninchikmanta interesakuspa kashan, hinaspa yachayninman kallpanmanwan mañakusqanchikta suyan. Ima hina hark'aq kallpachá kanman, rikuchisqa otaq pakasqa, llapanta allinta sayachiyta atisunchik, “mana atiykiwan, mana kallpaykiwanchu, aswanpas Espírituywanmi, Señor de los ejércitos nin,” nisqaman hina. Diosqa kunanpas, ñawpaq tiempokunapi hina, runaq esfuerzonwan llank'ayta munallanm, hinaspa pisi kallpayuq yanapakuna vasitankuna nisqawan hatun imakunata ruranata. Atipanataqa mana achkha kaywanchu chaskisunchik, aswanpas almata llapanpi Jesúsman entregaspa.

“Kunanmi, khuyapayakuq kasqanraqtaq, Jesús ñuqanchikrayku mañakuyta ruwashaqtin, wiñaypaq llapa kuskata ruwasunchik.” Southern Watchman, December 25, 1906.